

Nr 463

Av herr Nihlfors m. fl., om provisoriskt rörligt tillägg å tjänstelivränta, m. m.

Enligt gällande bestämmelser kan den som avgår ur statens tjänst från pensionsberättigad befattning utan att ha kommit i åtnjutande av tjänstepension, i vissa fall erhålla tjänstelivränta. Denna utgår i regel fr. o. m. 65 års ålder (uppskjuten livränta) eller före denna tidpunkt om vederbörande blivit varaktigt oförmögen till arbete och på grund därav erhållit folkpension (förtidslivränta). På denna livränta utgår icke rörligt tillägg.

I en år 1948 till Kungl. Maj:t riktad framställning har Landsorganisationens statstjänarkartell och Tjänstemännens centralorganisation gemensamt begärt en allmän översyn av de statliga pensionsreglementena. I denna framställning riktades uppmärksamheten särskilt på utformningen av tjänstelivräntan ur bl. a. oantastbarhetssynpunkt. Organisationerna framhöll även behovet av förenkling och det önskvärda i att rörligt tillägg utgick även på tjänstelivränta liksom fallet är på tjänstepension och familjepension. Även andra synpunkter på tjänstelivräntans utformning och tiden för dess utbetalande redovisades i nämnda framställning.

Först i början av år 1951 tillsattes den begärda utredningen, i vilkens direktiv givetvis återfinnes problemet med tjänstelivräntan. Det sägs där att den kritik, som riktats mot det statliga pensionssystemet, till väsentlig del torde gälla den hittillsvarande konstruktionen av tjänstelivräntan. Utredningen borde därför förutsättningslöst undersöka, såväl huruvida tjänstelivräntan bör bibehållas som en från tjänstepensionen i viss mån avvikande förmån och i vilka avseenden i sådant fall jämkningar bör vidtagas i beräkningsgrunderna och utgåendet, som ock huruvida andra former bör sökas för att bereda en pensionsförmån på grund av anställningen till den som i förtid avgår från densamma.

Ännu efter fem år har 1951 års pensionsutredning icke lagt fram något betänkande, ehuru ett principbetänkande ett par år i rad förklarats snart skola framläggas. Det finns därför skäl ifrågasätta, om icke en provisorisk lösning skulle kunna uppnås inom en snar framtid om här ovan redovisat problem överlämnas till särskilt beredning av sakkunniga. Otåligheten hos dem som personligen berörs har naturligen ökat i takt med penningvärdets fall, för vilket de icke kunnat kompenseras enär rörligt tillägg inte utgår. Då den förenämnda framställningen från organisationerna ingavs var nämnda tillägg 12 procent för tjänste- och familjepensions-

tagare — nu är tillägget mer än 5 gånger detta procenttal. Ett exempel må tillåtas för att belysa de nuvarande stora skillnaderna mellan tjänstepension och tjänstelivränta vid samma antal tjänstår.

En person A får statlig pensionsberättigad tjänst vid 20 års ålder och lämnar statstjänsten efter 30 år, då han uppnått 50 års ålder och är placerad i 15 lönegraden. Vid 65 års ålder — således 15 år senare — erhåller han en livränta på 3 096 kronor. Intet rörligt tillägg utgår. En person B börjar däremot sin statstjänst i pensionsberättigad befattning först vid 35 års ålder och avgår efter 30 tjänsteår, som ger full pension, vid 65 års ålder med tjänstepension. Inräknat rörligt tillägg på f. n. 65 procent utgör pensionen i 15 lönegraden 7 662 kronor, alltså en mer än dubbelt så hög pension, som kan kallas värdebeständig.

De 30 åren i statstjänst ger som synes väsentligt olika pensionsresultat, beroende på under vilken del av den anställdes liv de tillhör. De yngre mera kraftfulla åren ger mindre i pensionsutbyte, vilket ter sig minst sagt besynnerligt.

Som tidigare nämnts är problemet av den storleken att det synes oss rimligt och tillbörligt att åtminstone en provisorisk lösning åstadkommes, i avvaktan på vad 1951 års pensionsutredning kan komma fram till inom en framtid, som verkar mer avlägsen än någonsin, eftersom frågan om den allmänna pensionsförsäkringen även torde föras in i sammanhangen. En linje efter vilken ett provisorium skulle ganska snabbt kunna uppnås vore införande av rörligt tillägg å tjänstelivränta.

Slutligen vill vi i detta sammanhang även ta upp frågan om på vad sätt den livränteberättigade skall få besked om sin rätt. F. n. torde olika praxis vara rådande bland myndigheterna. Man kan emellertid tänka sig ett särskilt livräntebesked, som lämnas till den som i förtid slutar sin anställning hos staten. Å beskedet torde anges storleken av livräntan samt under vilka förutsättningar och vid vilken tidpunkt den börjar utgå.

Under hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning i syfte att som ett provisorium införa rörligt tillägg å tjänstelivränta av samma slag som dylikt tillägg å tjänste- eller familjepension samt att utforma förslag till särskilt livräntebesked att utdelas vid avgång ur tjänst.

Stockholm den 26 januari 1956

Folke Nihlfors

Eric Nelander

Gerda Höjer

Ragnhild Sandström